

Predsednik Pahor podelil srebrni red za zasluge DMFA Slovenije

Na priložnostni slovesnosti v predsedniški palači je predsednik Borut Pahor 10. julija 2019 Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije ob 70-letnici njegovega delovanja podelil državno odlikovanje srebrni red za zasluge za njegove prispevke k razvoju pedagoškega, strokovnega in znanstvenega dela na področjih matematike, fizike in astronomije. Slovesnosti se je poleg predsednika društva, Dragana Mihailovića, ki se je v imenu društva zahvalil za prejeto priznanje, udeležilo tudi nekaj članov društva.

V nadaljevanju najprej navajamo celotno utemeljitev odlikovanja, ki jo lahko najdemo tudi na spletnih straneh predsednikovega urada [1], nato pa še govor predsednika društva Dragana Mihailovića ob sprejemu priznanja.

Slika 1. Predsednik Pahor podeljuje odlikovanje. Foto: Andrej Guštin

Utemeljitev odlikovanja

Društvo matematikov, fizikov in astronomov (DMFA) Slovenije ima letos 70 let, saj je bilo kot Društvo matematikov in fizikov ustanovljeno leta 1949. Njegovi temeljni dejavnosti sta podpora kakovostnemu pedagoškemu delu ter popularizacija matematike, fizike in astronomije.

Društvo prireja različna tekmovanja v matematiki, fiziki in astronomiji na vseh stopnjah šolanja. Osnovnošolski in srednješolski mladini je vsako leto namenjenih 12 državnih tekmovanj s ciljem spodbujati zanimanje za znanost. Najdaljšo tradicijo imajo srednješolska tekmovanja v matematiki,

ki potekajo neprekinjeno že od šolskega leta 1957/58 in so bila sploh prva slovenska tekmovanja v znanju. Najbolj množično pa je tekmovanje osnovnošolcev, znano kot Matematični kenguru. Lani je samo v matematičnih tekmovanjih v osnovnih šolah tekmovalo 73.430 učencev.

Prvo vseslovensko tekmovanje v fiziki je bilo maja 1981 v Mariboru v okviru 5. srečanja mladih tehnikov Slovenije. Že naslednje leto so fiziki v Mariboru skupaj z Društvom matematikov, fizikov in astronomov Slovenije priredili samostojno republiško tekmovanje in tako je letos potekalo že 39. tekmovanje za Stefanova priznanja. Društvo prireja tudi tekmovanja v znanju astronomije za Dominkova priznanja, prvo je bilo v šolskem letu 2009/2010, in tekmovanja Kresnička, ki so tekmovanja v naravoslovju. Vsako leto izbere in pripravi ekipe slovenskih udeležencev za več kot deset mednarodnih tekmovanj, med katerimi sta mednarodna matematična in mednarodna fizikalna olimpijada, ki imata več kot 50-letno tradicijo. Na mednarodni olimpijadi iz astronomije in astrofizike je leta 2017 slovenski dijak Aleksej Jurca dosegel absolutno prvo mesto.

Za učitelje in širšo strokovno javnost društvo redno pripravlja seminarje in predavanja. Pri tem sodelujejo ugledni strokovnjaki z različnih ustanov in znanstvenih področij. Skrb za stroko že 50 let izraža s podeljevanjem priznanj mentorjem za uspešno delo z mladimi. Skoraj tako dolgo kakor zgodovina društva je tudi njegovo publicistično in založniško udejstvovanje: Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije od leta 1971 izdaja *Presek*, list za mlade bralce, za širši krog članov že od leta 1951 *Obzornik za matematiko in fiziko* in ob tem še knjižno zbirko *Sigma*. Ob raznovrstnih knjižnih in priložnostnih publikacijah, kot so učbeniki, zborniki, bilteni in podobno, društvo sodeluje tudi pri izdaji mednarodne znanstvene revije *Ars Mathematica Contemporanea*.

DMFA prireja številne razstave, pripravlja poljudna predavanja in izvaja druge aktivnosti za promocijo znanstvenih dosežkov, raziskovalnega dela in poklicev v znanosti. Kot glavni slovenski organizator je sodelovalo na mednarodnih prireditvah v okviru mednarodnega leta astronomije 2009, svetovnega leta fizike 2005 in svetovnega leta matematike 2000. Zdaj pripravlja 8. evropski matematični kongres, ki bo julija 2020 v Portorožu, in evropsko fizikalno olimpijado, ki bo leta 2021 v Ljubljani. Društvo upravlja hišo in spominsko sobo prof. dr. Josipa Plemlja na Bledu, kjer občasno potekajo poletne šole ter znanstvene in strokovne delavnice.

V bogati 70-letni zgodovini so društvu predsedovali in v njem sodelovali številni ugledni slovenski matematiki in fiziki. Kot prvi častni član je bil leta 1949 izvoljen prof. dr. Josip Plemelj, slovenski matematik mednarodnega ugleda in prvi rektor Univerze v Ljubljani. Častno članstvo društvo podeljuje strokovnjakom ali pedagogom, ki s svojim delom pomembno prispevajo k razvoju matematičnih in naravoslovnih znanosti oziroma društva. Doslej so izvolili 35 častnih članov in članic.

Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije ima status društva v javnem interesu, vanj pa so včlanjeni vsi, ki se želijo izobraževati in izpopolnjevati znanje in znanost ter ju prenašati novim rodovom. Danes ima društvo 850 aktivnih članov, vsi sodelujejo povsem prostovoljno. Vodi jih prepričanje, da delajo za znanje in znanost, nagrajujejo pa jih sijajni uspehi, ki jih mladi znanstveni navdušenci dosegajo doma in v tujini.

Za 70 let neutrudnega pedagoškega, strokovnega in znanstvenega dela na področjih matematike, fizike in astronomije ter za spodbujanje ljubezni do znanja pri mladih se Slovenija Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije zahvaljuje z visokim državnim odlikovanjem.

Slika 2. Skupinska slika po podelitvi.

Zahvalni govor predsednika društva

Spoštovani gospod predsednik, spoštovani ugledni gostje, spoštovani kolegi! Dovolite mi, da se v imenu DMFA Slovenije zahvalim za to izjemno priznanje. Zahvaljujem se vsem, ki so ob 70-letnici delovanja DMFA prepoznali pomen te obletnice in prispevali k današnjemu dogodku.

DMFA Slovenije združuje raziskovalce, profesorje, učitelje in dijake v stanovski zvezi, ki skrbi za popularizacijo stroke med mladimi in v širši javnosti. Organizira znanstvena srečanja in promovira znanstvene dosežke. Izdaja društveno glasilo *Obzornik za matematiko in fiziko* ter *Presek*, list za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje.

Verjetno najpomembnejše poslanstvo društva je kravžljanje mladih možganov. Talente je namreč treba prebuditi. Ključna za uspeh pri prebujanju talentov pa je motivacija, kar je naloga društva. Uspeh pa ne pride brez velikega truda in dolgoletne tradicije. Društvo pripravlja in sodeluje na različnih tekmovanjih vseh vrst, od šolskih tekmovanj do mednarodnih olimpijad. Organizira tekmovanja iz znanja, ki se jih vsako leto udeleži več kot 100.000 tekmovalcev. V sedemdesetih letih se to število kar namnoži.

V zadnjih letih beležimo izjemne dosežke posameznikov na olimpijadah, kar nedvomno prispeva k ugledu Slovenije v svetu tam, kjer šteje – med mladimi. Olimpijade iz matematike, fizike in astronomije potekajo po cellem svetu in so zelo podobne športnim olimpijadam, le da se pri enih tekmuje v umskih veščinah, pri drugih pa v telesnih. Razlika je tudi v tem, da je neposredni televizijski prenos matematičnega tekmovanja lahko nekoliko manj zanimiv, kot je na primer smučanje. Je pa dolgoročni družbeni pomen nabiranja znanja iz naravoslovno-matematičnih veščin verjetno širšega pomena, kot je šport, saj je ključ do uspeha na vseh področjih znanosti, gospodarstva, medicine in tudi družboslovja ter športa.

Člani društva so prostovoljci, ki delajo brezplačno. Predsedniško priznanje je še posebej pomembno za vse tiste posameznike, ki jih ne morem danes poimensko naštet, a dobro vemo, kdo so. Oni svoje življenjsko delo posvečajo poslanstvu društva. Seveda smo nagrajeni tudi vsakič, ko naši tekmovalci izkažejo uspehe, a državno odlikovanje je vendarle pomembno priznanje širše družbe za požrtvovalno delo skupine posameznikov, ki tvorijo društvo. V izjemno čast mi je, da lahko v imenu DMFA Slovenije prejmem to priznanje in se v imenu vseh članov društva zanj srčno zahvalim.

LITERATURA

- [1] Predsednik Pahor na posebni slovesnosti vročil državna odlikovanja: srebrni red za zasluge, red za zasluge in medalje za zasluge, dostopno na www.up-rs.si/up-rs/uprs.nsf/objave/A3042FB21FC143A4C125843300255232?OpenDocument, ogled 10. 7. 2019.

Uredništvo

Šestindvajseto mednarodno tekmovanje študentov matematike

Tudi letos je konec julija v Blagoevgradu v Bolgariji potekalo mednarodno tekmovanje študentov matematike. Pomerilo se je 360 študentov. Ljubljansko univerzo so predstavljali Viktor Cvrtila, Grega Saksida, Tea Štrekelj in Gašper Urh, Univerzo na Primorskem pa Đorđe Mitrović, Besfort Shala in Roman Solodukhin.

Besfort Shala in Roman Solodukhin sta dobila drugo nagrado, Đorđe Mitrović in Gašper Urh tretjo, Gregor Saksida in Tea Štrekelj pa sta dobila pohvalo.